

FESTES DE
SANT JAUME

am
santanyí
ÉS CÒPIA
DIGITALITZADA

Santanyí, 1989.

Am Santanyí ÉS CÒPIA DIGITALITZADA

Coberta: CLAREJAR AL CALÓ DE SES GUTES, de Francisco Bernareggi. 1935.
Fotografia de Joan Ramon Bonet.
Per cortesia del Foment de Turisme.

*Bon mestre, vós que sempre
mullau els llavis demanant pels arbres:
Aquell pi, recordau? al qual un dia
vaig clavar un ganivet, i gemegàreu...
li tallaren la veu
i, olorós, el portaven per la tarda.*

.....

Blai Bonet. Carta al pintor Bernareggi.
1930.

Sig. 82.311. AJU. JES

SALUTACIÓ

Batlía de Santanyí. Juliol del 1989.

Novament, un any més, com ens pertoca tenim la satisfacció de presentar-vos el programa de les nostres estimades i desitjades festes de Sant Jaume. Creim que tots, com a persones de seny, sentim l'esperança que tot humà ha de tenir davant l'esdeveniment, únic a l'any, de fruit de la festa major del nostre poble. Petits i grans gaudirem, aquests dies, de la sana alegria de la festa després de les feixugues tasques de cada dia de tot l'any.

Siguin doncs, aquests dies de Sant Jaume, conhort per les males hores que tots tenim i, que són ben pocs els que aconseguixen alliberar-se'n.

Podríem assenyalar les realitzacions dutes a terme al curs de l'any, però no ho feim perquè seria reiterar el que creim és evident i notori. També podríem assenyalar les tasques frustrades, aquelles que no han brostat, però que mantenim l'esperança que un dia o l'altre es presentarà una millor ocasió per realitzar-les, i així ho volem manifestar perquè conservem la il·lusió i la confiança de fer-ho i a més perquè som plenament conscients de la responsabilitat que duim sobre les nostres espatlles. Aquesta responsabilitat és la que manté viu l'afany de complir amb el nostre deure i treballar sense repòs per millorar, dia a dia, el nostre estimat poble i que això redundesqui en bé de tots.

Desitjam que la festa sigui del vostre gust, per això hem posat tot el nostre esment perquè surti llúida. De tot cor vos convidam a viure i a participar de la nostra festa i ens sentirem molt recompensats si és ben rebuda per tots vosaltres.

Tenguem un record pels que són absents i no ens podran acompanyar i una pregària per a aquells els quals el Senyor ha cridat al seu costat, especialment l'amo en Llorenç Burguera, «es Sabater Llorenç» qui ens ha deixat després d'haver passat els cent anys de vida.

A tots, MOLTS D'ANYS.

Cosme Adrover Obrador

Galeria

am
santanyí
ÉS CÒPIA
DIGITALITZADA

ES TREN DE SANTANYÍ

Por Perico POMAR

Cuando se inauguró el tren de Santanyí, allá por el 17, porque a la cigüeña todavía no le había dado la gana, no pude estar presente. No obstante, si lo estuve el día que lo jubilaron, «por orden de la Superioridad», e incluso hice el último recorrido —ida y vuelta—. Los más viejos del lugar, recordarán el lamentable hecho. Pero como Fina, y mucho más Miguel e Isabel y la gente de su edad desconocen esta pequeña parcela de nuestra historia, voy a intentar relatarla.

¿Cuál fue el motivo de la supresión? Se dijo que por la baja rentabilidad de la línea. Pero nunca la citada Superioridad se manifestó al respecto.

Eran los tiempos que uno tenía más pelo y más humor. Lógico si se tiene en cuenta el dicho de «On hi ha pel hi ha alegria». Los mismos tiempos que por Sant Jaume, cada año venia la «Sis Son» de Campos a amenizar las verbenas y en el programa de fiestas no faltaba el concierto por la Banda de Música, la continuación del concierto, el paseo en la Plaza Mayor y la continuación del paseo...

Ocurrió el miércoles 4 de marzo de 1964. Salimos en el tren, de Santanyí, a las 5.30 de la tarde. Llevaba el convoy Filiberto Pons, el revisor era Guillermo Oliver y el ambulante de Correos, Sebastián Serrano.

—«Nunca había viajado tanta gente en el tren como en estos últimos días», —creo recordar que me dijo Rafael Coll, que llevaba 26 años de Jefe de la Estación de Santanyí y 38 en la Compañía—. «Parece mentira que nadie haya hecho nada para evitar la supresión» —añadió—.

Subimos al vagón, veinticinco indígenas y doce extranjeros que venian de visitar nuestras calas y que extrañados observaban abrazos y despedidas del personal de la compañía a otras gentes que habían acudido al lugar a despedir al tren. No faltaron las fotografías.

Le pregunté al revisor: ¿«Cuántos años llevaba Vd. viniendo a Santanyí»?

Josep R. Torrent.
Ciutadella (Menorca). 1904.

—«Veinticinco. Créeme que he sentido mucho la medida tomada por la superioridad».

Emprendimos la marcha y en nuestro paso por Es Llombards, tres ancianas enlutadas saludaron con pañuelos el paso del ferrocarril.

Una avalancha de niñas de un colegio de Franciscanas, acompañadas de dos religiosas, subieron a nuestro vagón en Ses Salines.

Las niñas, las monjas y demás personal, nos apeamos en Campos, que en aquél entonces y hasta hace muy poco, todavía se denominaba del Puerto. En la estación había algunos curiosos y, ¿por qué no?, sentimentales. Allí pulsé la opinión de varios amigos. Todos coincidían en sus manifestaciones:

—«No comprendemos el motivo de la supresión. Es una lástima».

El Jefe de Campos, estaba vivamente emocionado. A requerimiento de uno de los viajeros, firmó el último tiket que despachara. En Campos esperamos el regreso del tren que venía lleno de Palma. En el andén había asimismo mucho público. Saludé entre otros al cura Párroco de aquella población y me senté en el coche tren, junto al Alcalde de Ses Salines, cuyos nombres, por los años, lamento no recordar. Los demás nombres que transcribo, tampoco los recuerdo, pero como me los tengo apuntados en mi diario particular...

Alcalde y Párroco, coincidían en lo mismo:

—«Es una lástima esta medida».

El conductor de regreso, era Miguel Serra. Creo que éste ha sido el único viaje realizado en colectividad, sin que se hablase de fútbol o enfermedades. Todos hablábamos de lo mismo en esta ocasión. La supresión del tren.

Al paso por Ses Salines, al Jefe le sacaron una fotografía dando su último toque de campana. Allí saludé al inquieto Blai Roser, q.e.p.d., con block y máquina fotográfica en manos.

La llegada a Santanyí, fue muy emocionante. Más de un centenar de personas aguardaban en la estación. Estaban presentes los niños de las escuelas.

Pausadamente fuimos descendiendo los pasajeros de este viaje. Lo

hizo en último lugar, Pedro Navarro, que en aquél entonces regentaba el Café Sa Cova.

Hubo más fotografías, más despedidas, y el tren, esta vez sin pasajeros, regresó la misma noche a Palma, para nunca más volver.

No recuerdo que estuviese presente ninguna autoridad, pero sí Bernat Vidal i Tomás y otras personas inquietas que amaban —algunas ya no están con nosotros— y siguen amando Santanyí.

BRINCOS

Después de este relato, si me lo permiten, voy a reproducir unos «Brincos» que publiqué en el periódico «Santanyí» con motivo de la supresión del tren.

* * * * *

Antes se decía: Esta muchacha está como un tren.

Ahora se dice: Esta chavala está como una exclusiva... (1)

* * * * *

—La primavera ha venido, Tomeu, i lo bo és que, nadie sabe como ha sido.

—Amb so tren, se ben cert que no...

* * * * *

—I a Santanyí, Ses Salines, Campos, Llucmajor, que diven ser forces vives?

—Són mortes...

* * * * *

—Per què, Tòfol, t'has torbat tant a tornar a Santanyí?

—Perquè dia 4 de març vaig prenda ida y vuelta per anar a Palma. Cap allà me'n vaig anar amb so tren, però sa vuelta, l'he esperada de bades...

* * * * *

—Antes el año tenía cinco estaciones y ahora solo cuatro.

—No diguis desberats. I quina han llevada?

—Sa des tren, bambol...

* * * * *

—Pi piiip...

—Què fas, Andreu?

—Es tren...

—Ah fotre. Perdona.

—Pi piiip...

* * * * *

El tren de Santanyí ha muerto.

Viva la exclusiva...

* * * * *

Otra vez: El tren de Santanyí ha muerto.

—Que no, puput. Encara no le han quitado la «via»...

* * * * *

Es tren diu a un ninet de dos anys. I tú perquè no plores ara que me retiren?

—Perquè encara, no tengo edad para amarte...

* * * * *

I com cantava Na Salomé en es Festival des Mediterráneo: Es nostro tren «Se'n va anar. I mai més tornarà...».

* * * * *

(1) En Santanyí, al autobús de línea, le llamamos s'exclusiva. Nosotros somos así.

L'ORATORI DE NOSTRA DONA DE BETLEM DE SO N'AMER (SANTANYÍ)

Deien els clàssics —i ells sempre tenen raó— que no hi ha res que en el moment de fer-se quedi perfectament acabat («Nihil sinul inventum et perfectum») sino que tota obra humana precisa d'un temps de rodatge per que tengui una certa perfecció.

Això va retret a propòsit d'un llibre que publicaren els autors d'aquesta nota i en el qual passaven revista a les pintures sortides del taller dels López, dos artistes, para i fill, d'ascendència cordobesa, els quals gaudiren de gran fama a Mallorca durant el segle XVI.

En aquest llibre (1) —entre altres pintures que indubtablement anirán sortint— hi mancava una pintura de petit tamany, avui conservada a l'alberg de la família Escales del carrer de la Pau de Santanyí.

Que voleu que us diguem? Ens passà per malla quan componiem el llibre. I això que Na Miquela Danús l'havia presentada al públic l'any 1984, a la revisteta local Sal i Xeixa (2), a propòsit, perquè no la ressucitau?...

Es tracta d'un retaule petit (1,44 x 1,14 m.) pintat a l'oli sobre taula. És el que antigament en deien un «oratori». Duu una vasa ben composta, la qual enmarca la representació del Naixement de Jesús, amb frisets a dalt i a baix de guerlandes i angelons i columnetes es triades amb el terç inferior lliure de capitell corinti.

La part superior presenta una cresta amb un oval centrat, al qual duu l'Anunciació, entre domassos daurats i plafons de fruites, també daurades i policromades.

Com els retaules medievals, també els renaixentistes portaven predella. La que ens ocupa és un rectangle dividit per balaustres en tres quadrets. El primer mostra Sant Jeroni amb el bust descobert, agenollat davant el Crucifixe. El segon presenta a Santa Clara i les seves monges fent fugir els esquadrans moros amb les banderes desplegadas, mercès a la potència de la custòdia eucarística. I el tercer és

ÉS CÒPIA
DIGITALITZADA

l'estigmatització de Sant Francesc a la muntanya de la Verna: el sant mira enlairat.

El tema central és la veneració de l'Infant Jesús a la cabana de Betlem —no és cova, en aquest cas— per part de Maria i Josep, agenollats en primer terme. Davant, dos angelons amb alba blanca i dalmàtica colorida li fan la cort. Darrera, la mula i el bou també li fan companyia.

Més àngels músics voletejaven per damunt, mentre a un costat hi ha àngels cantors portant llibres i a l'altre es veu l'anunci de l'àngel als pastors, vora el foc.

Malgrat el ritual de l'oratori pròpiament parlant sia el Naixement de Jesús, de fet, i concretament a la Ciutat de Mallorca en temps de Felip II i Felip III, la gent tenia una especial devoció a Nostra Dona de Betlem, imatge escultòrica d'un betlem de tamany quasi natural venerat en el convent franciscà de Jesús, vora la Riera i l'actual cementiri. Així doncs, malgrat l'esmentat betlem fos cova i no cabana, pensam que l'identitat del grup escultòric (avui a l'església de la Sang de Ciutat) amb la Sagrada Família pintada a aquest oratori, permet anomenar-li tal com ho hem fet encapçalant la present nota.

Aquesta és una obra un tant eclèctica estilísticament, la qual combina els elements manieristes dominats tant a la part pictòrica com a la vasa, amb d'altres renaixentistes. Tanmateix i malgrat l'esquematisme, és un treball molt fi i ric, ple de matisos, demostrant la preocupació del pintor per donar profunditat a la composició i per resoldre els problemes del dibuix i de la perspectiva.

És obra de devers 1587 o 1589, de Mateu López pare.

Aquest mestre cordobès degué arribar a Mallorca l'any 1544, després de formar-se com a pintor a València, segurament al taller dels Macip (Vicenç Macip i el seu fill Joan, dit Joan de Joanes). Aquí, el taller d'En López esdevingué el més actiu i influent de l'època. Des de devers 1567, el seu fill, anomenat també Mateu, hi treballa i col·labora, fins l'any 1584, quan mor. Mateu pare continuà treballant fins a la seva mort, el mes de gener de 1591.

El retaulel santanyiner és comparable i semblant a altres obres de López pare, particularment als oratoris de la Crucifixió, de devers 1585 (3), i al de l'Anunciació, de 1590, els quals estan a la sala Capi-

am
santanyí
ÉS CÒPIA
DIGITALITZADA

Petit retaule de So N'Amer
(Foto: Marc Escales)

tular del convent de Santa Clara de Ciutat. Els elements de la vasa es relacionen amb estructures arquitectòniques del moment, com per a exemple, les del portal major de la Seu, obra de Miquel Verger, de devers 1592.

L'oratori de Ca N'Escales va presidir durant segles la capella de la possessió de So N'Amer (Els Llombards). Quan aquesta s'establí devers 1900, els propietaris obsequiaren gentilment als amos que els havien servit de forma tan amatent i perseverant, amb la joia sentimentalment més preciada de la casa. I així el retaule, cobert amb cortina i saludat amb reverència, passà a la casa del carrer de la Pau, on es conserva. És vertaderament una joia rica i preciada dins la tradició d'un Santanyí cult i cristià.

P. GABRIEL LLOMPART, C. R.
JOANA M. PALOU

Am
santanyí
ÉS CÒPIA
DIGITALITZADA

Notes:

(1) G. Llompart; J.M. Palou, J.M.ª Pardo: Els López dins la pintura del segle XVI a Mallorca (Palma, Caixa de Balears, 1988).

(2) Miquela Danús: El retaule del Naixement de Jesús «Sal i Xeixa» (1984) Núm. 6, s.p.

(3) G. Llompart; J.M. Palou: Catàleg de l'exposició Nostra Dona Santa Maria dins l'art mallorquí (Palma, Conselleria de Cultura, Educació i Esports, 1988) p. 132, núm. 79. Aquesta Crucifició fou trobada pels autors a rel d'aquesta exposició, quan el llibre sobre els López estava ja en premsa, i el datàvem com a de 1570, però ara pensam que és més tardà, de devers 1585 ó 1587.

Vuits i nous i cartes que lliguen a l'Almanac dels dies de Francisco Bernareggi

Miquel Pons

Els vuits i els nous són dos nombres que es reiteren a la vida del pintor Francisco Bernareggi i encara vull afegir que algunes vegades es relacionen amb la forta contalla home-terra, Bernareggi-Santanyí.

Un 20 d'abril del 1878, un *Sábado de Gloria* per més senyes, naixia a Gualaguay (Entre Rios, Argentina) i un 8 d'abril del 1959, a l'Hospital Provincial, de Ciutat, a una cambra blanca i pobra, sols amb la fragància d'unes camèlies, ofrena del pintor Josep Coll Bardolet, moria el pintor com qualsevol home del carrer, sempre tan digne. Entre un vuit i un nou d'un i altre segle es desenvolupà la vida del pintor entre entre l'agre i el dolç, paradoxes de la mateixa vida i una vida intensa viscuda minut a minut: Barcelona, Madrid, Nàpols, Venècia, Florència, Roma, París, Ciutat, sa Calobra, Sóller, Santanyí, ...i, alguna volta, amb la companyonia del geni i mite Picasso, que seguiria l'altre camí tan opugnat al de Bernareggi però que se'n recordava d'ell, del *joyeux Bernareggi*, i no dubtaria en manifestar al pintor Juli Ramis que Bernareggi és un dels més grans paisatgistes que ha donat el segle XX. I el paisatge pintat per Bernareggi a més de l'urbà de París i el de *los lagos y quintas* de la seva terra argentina, és el paisatge de Mallorca: visions de Ciutat, Estallencs, Paguera, Deià, Galilea, Sóller, sa Calobra, Binieraix, Torrent de Pareis, Cala Figuera, Cala Santanyí, es Pontàs, Santanyí, ...

I a Santanyí sojornà el 1919 quan Santanyí i la seva mar i les seves cales eren el que eren, intactes, quasi al mateix estat de l'acte de la creació, estat salvatge i pulcre. La mar espill i bressol de barques i de pins i de xarxes, ... *Placidez*, pintada el 1919, de les 9 a les 11 del matí, des de ses Coves Blanques, on els mariners hi deixaven els pedrals, *Placidez* de la parella de bous *León* i *Águila*, d'en Toniet, i la parella petita composta per *Virgen del Carmen* i *Angel Custodio* i la parella més llunyana d'es Metge Manresa. *Placidez*, que emmirallaria tants de visitants que passaren per La Veda, l'any 1920, per in-

quietar els ulls i tranquil·litzar l'ànima, amb l'emoció luminica, que diu Bernat Vidal. A La Veda, Bernareggi entonà un cant a *El árbol, alma del paisaje*, ... i versiculà un *dies irae*-elegia per tants de pins sotmesos a la destralt i al verduc.

Eren els anys de la congriada amistat amb el sen Tià Nin, que li obrava les enramades per deixar els quadres al coster d'es Pontàs i li portava fruites. El pobret Tià Nin morí desdibuixat i consumit per l'alcohol. Eren els anys de l'amistat amb tants de santanyiners que han servat viu, perenne el record de don Paco i la seva obra i que adesiara comparen amb els nous pintors que s'acaren, especialment, a la Cala.

Devia existir alguna cosa d'entrenyable entre Bernareggi i el poble de Santanyí. Així ho certifiquen les converses mantingudes amb mariners i camparols.

També alguna cosa estimable intimava entre Bernareggi i Santanyí, representat per l'Ajuntament. L'any 1926 el pintor fa entrega a la Sala d'una fotografia de *Placidez* ... i la Sala escriu: *Enterada la Comisión de tan generoso rasgo del genial e insigne artista Don Francisco Bernareggi, que ha sabido matizar de tan dulce expresión y colorido, un rincón antes olvidado y desconocido por los mismos moradores de este pueblo y que sólo a él se debe el descubrimiento de las bellezas que encierra este rincón de la adorada isla de Mallorca, hace constar en acta su agradecimiento por tan desinteresado y noble proceder, y se vanagloria de tenerle como huésped a tan preclaro como renombrado pintor, a quien felicita por sus repetidos triunfos en el difícil arte de desentrañar y reproducir en lienzos las maravillas que encierra la Naturaleza, apóstol que con sus predicaciones y alto ejemplo ha sabido despertar é infundir estimación y respeto al arbolado dosel de incomparable belleza, símbolo de cultura, encanto de turistas, prez y gloria de almas cultas ...* I signa El Alcalde L. Bonet.

Pero no acaba aquí la relació pintor-Consitori. A la sessió del 17 de juny del 1928 —un altre vuit— el batlle Llorenç Bonet i Clar manifesta que teniendo en cuenta los grandes merecimientos de D. Francisco Bernareggi quien como artista ha immortalizado las bellezas de nuestras calas en sus cuadros incomparables y como hombre ha conquistado el cariño de todos sus vecinos, me creo en el caso de proponer recogiendo el sentir general que como testimonio de admiración hacia el ilustre pintor y como amigo se dé su nombre a una plaza de esta villa ... Les paraules del senyor Llorenç Bonet foren acceptades i per unani-

mitat y sin discusión alguna s'acordà donar el nom de Francisco Bernareggi a la Plaça de la Creu, de l'Estació. El 6 d'agost es comunicava l'acord al pintor. El 16 de setembre del 1929 —un altre nou i fa seixanta anys— la plaça s'anomenà: *Plaza del pintor Francisco Bernareggi*. Dissenyà la làpida el pintor argentí Mariano Montesinos. Sembla que en principi l'havia de dissenyar l'urbanista Felipe Bellini i la colònia argentina havia de sufragar-la. Després s'emprà pedra de Santanyí per a la làpida. Hi eren presents els pintors argentins Tito Cittadini, Montesinos, Bellini. Parlaren el batlle de Ca'n Ferrereta i el notari Juan Zabaleta. Hi havia els nins de les escoles, els mariners, els amics, les autoritats, el poble i no hi mancaven les banderes, un ram de llorer, les palmes i les robes de llengos, com una constància a tota manifestació bernaggeriana.

I encara trobaríem més vuits. De l'any 1908 és *Mallorca florida, Port de Sóller*, el tríptic *Paz, Quietud* (Cala Figuera), que el 1938 obté el Primer premi de Pintura en el Salón de Santa Fé (Argentina). De 1909 és *Almendros en flor*. El 10 de juliol del 1949 el pintor retorna a Mallorca i a Santanyí. Apareixen *Conversaciones con Bernareggi*, del Dr. Diego F. Pró. Projecta la làpida del Bisbe Verger el mes de setembre. El 1969, també el Dr. Pró publica *Francisco Bernareggi*. El feiç any nou de 1989 hem vist un quadre de Blanes Viale, que representa un dia de festa, amb pageses enjoiades i endiumenjades i pagesos i xeremiers a l'ampla i el retrat d'un *joyeux* Paco Bernareggi, amb un clavell a la boca, per fer la festa més festa.

Un dels darrers nous i definitius és el 8 d'abril del 1959, quan després d'un pelegrinatge pels viaranys incerts de la vida i els seus tant veridics de l'art, reposen Francisco Bernareggi i Caterina Vidal al cementeri de Gènova, on el 1978, esdevinença del centenari del pintor, Bearn i Santanyí floriren de roses la seva tomba i ens enriqueiren la mirada amb l'art inconfusible de l'artista.

I tot, vuits i nous i cartes que lliguen —que ens lliguen— a l'almanac dels dies de Francisco Bernareggi.

Am
santanyí
ÉS CÒPIA
DIGITALITZADA

Francisco Bernareggi. Autorretrato
Col·lecció Ponç - Burguera

DE L'EPISTOLARI
DE
FRANCISCO
BERNAREGGI

am
santanyi
ÉS CÒPIA
DIGITALITZADA

Mendoza 2 Agosto 1948

Señor Don

Bernardo Vidal y Tomás.

Santanyi.

Mi querido «viejo» amigo Bernadet:

La semana pasada recibí tu carta del 5 de Julio.

Celebro fueran de tu agrado y del Sr. Busser, las fotos de mis óleos «Bercas» y «Barracas de pescadores».

Tus líneas me enteran con pena que, los árboles del «Torrent de Ca'n Ferrereta» ya no existen.

¡Cuánto lamento haya quedado sin los magníficos verdes de las copas de los pinos que engalanaban ese rincón de la caleta!

Me acuerdo de la profanación que sufrió el Caló d'en Boira. Los pinos más bellos de la Cala eran los del caló d'en Boira: altísimos, monumentales. El hacha vandálica no dejó uno; y, perdió Cala Figuera uno de los paisajes más hermosos de Mallorca.

Hay que custodiar los árboles —de hoy en adelante— para que no

vuelvan a ocurrir esas talas despiadadas. No basta eso sólo, se debe volver a sembrar árboles; no únicamente en la caleta de Ca'n Sastre y caló d'en Boira, sino que también, en todos los lugares donde el hacha y los vendavales destruyeron el esplendor y el encanto acogedor de las riberas de Cala Figuera que, yo conocí bordeadas y «bordadas» de frisos de pinares que besaban la mar.

Plantad de nuevo árboles —aunque no más sean unos cuantos por año—; así, a los pocos lustros, recuperará Cala Figuera —y demás calas de Santanyi en las que hubiesen sufrido cortas— toda la alegría de sus frondosas boscosas que eran gala y pompa de sus riberas.

Me dices en tu carta que han firmado en mi paleta, los artistas que este verano pintan en la Cala: B. Mas —ruégote retribuyas a éste mis saludos— Fullana, Bover y Pascual Roch Minué.

Si cada año la paleta se va llenando de firmas, llegará momento que no cabrán más. Habrá que valerse de «paletas sucursales» o de un «pizarrón de honor» (Aquí he dibujado una corona de llorer iluminada de verd).

¡Cómo se van a desesperar los «coleccionistas» de firmas; y, qué tentación la suya, cuando vean esas «piezas únicas» llenas, desbordantes de rúbricas! Estas gentes, sólo aprecian el valor material de los autógrafos, de tener y «retener» tanta firma «acaparada». El verdadero significado que ello representa —nada les importa— a esta «fauna» coleccionista. En cambio, cuanto fuerza espiritual tiene el documento artístico: la paleta (He dibujado y coloreado una paleta) que reverbera para mí, tanta deferencia y consideración afectiva y emocional de cada firma de los compañeros de pinceles con que tan generosamente me distinguen. Nunca olvidaré estas demostraciones que van unidas a mi más íntimo reconocimiento y que recoge mi corazón lleno de gratitud.

Los dos óleos míos que vistes en las Galerías Meliá serían obras inconclusas, como otras expuestas en Palma, que dejé sin terminar con mi viaje a la Argentina.

Para expresar el espíritu del paisaje de las Calas, la visión y el sentimiento formal y cromático, ha de ser un poeta-pintor. Sin la ponderación de los elementos que personifican el paisaje, poco se habrá logrado.

El Doctor Diego F. Pró, me dijo que te había escrito y que le contestaste. Yo ya le había anticipado que, el libro que tú pensabas escribir, era solamente de mi vida en las calas o en Santanyí.

Hace dos meses que no ando del todo bien de salud. Felizmente, el médico, me encontró bastante mejor.

Te mando una foto de mi retrato, hecho por el escultor chileno Lorenzo Domínguez. Es una piedra rojiza en la que esculpió mi cabeza. Es la obra de un gran estatuario. Es posible aparezca en el libro. El artículo: «Sen Tià Nin» del que te envié el borrador, quedó muy bien después de desbrozado. Si no se presentan obstáculos, es posible que a primeros de año acabe de imprimirse el libro.

Cuando yo salga a la calle —restablecido— haré gestiones para ver de conseguir la antología del poeta Miguel Hernández que me pides.

* * *

Como ves, te mando una carta extensa. Con nadie lo hago ¡pero, por cariño a ti me es grato hacerlo!

Lamento la mala cosecha que indicas ha habido en la Isla; y, por consiguiente el indicio de crisis económica.

* * *

Muchos recuerdos de Catalina y míos para tu Madre, para ti, lo mismo que a todos tus familiares y buenos amigos de Santanyí.

Un abrazo apretado

F. Bernareggi

Disculpa los borrones y garabatos. La carta resulta demasiado decorativa.

Mi buen amigo Patró Gambeta.

Le envío estas líneas, para agradecerle sus afectuosas palabras de bienvenida. Mucho me ha complacido saber de Usted, persona que siempre he recordado con gran cariño.

Con saludos muy efusivos de mi Esposa y míos, para tan buen amigo mío, como fue siempre el Patró Gambeta; y, con recuerdos para su Familia, le abraza, su compañero de «costa», el pintor

F. Bernareggi

Mallorca 25-Julio-1949.

Mi querida «condiscipula» María.

Cuando traigas el lienzo de los crisantemos blancos, sobre fondo de alburas —armonías difíciles— me agradará ver lo que tus pinceles lograron. También, me será grato, ver (más adelante) así que hayas pintado el retrato o el paisaje, a donde llegó tu paleta. No te desanimes y trabaja lo que puedas, siempre con amor —sin que tu marido tenga celos—.

Con mi mujer, deseamos para ti, tu Esposo y las familias de ambos felices fiestas navideñas y un año 1956: todo venturas!

Te abrazan

(nota de do)ña Catalina y (nota de do)n Paco.

22 Dic. 1955.

Ca'n Frau 15 Junio 1955.

Estimado Cosme:

Me llega tu amable carta del 13 de este mes, con la foto del retablo de San Salvador que mucho agradezco.

Me complace saber empezaste una tela en Cala Santanyí. Por la mañana, —a las horas que pintas— hay una luz preciosa, que baña las rocas, los árboles y el arenal; empapado de reflejos y reverberaciones. Las aguas que cierra la playa, son las más ricas de matices esmeralda y záfiro que atesora Mallorca. Procura dar el máximo carácter al paisaje, no sólo en la construcción formal de los elementos que lo componen; sino que también, ambientarlo en la fluidez luminica de sus gamas. Estudia y explota con toda dedicación, no sólo en las valoraciones cromáticas, sino en todo lo que puedas alcanzar de fuerza y expresión emotiva.

Llévate el album siempre, para dibujar —cuando el mal tiempo no te permita pintar—.

Yo siento una gran tristeza: no poder ir este año a trabajar en tan encantadora playa. Tuve una recaída; y, los médicos no me dejan salir de Génova por ahora ¡Dios quiera pueda ser el año próximo!

Cuando vengas, trae los trabajos que hayas hecho o hayas empe-

AM
SANTANYÍ
ES COPIA
DIGITALITZADA

zado para ver tus progresos. Te ruego, si puedes, me traigas el *passaport* y el marco de medio punto del cuadro de La Atalaya.

Catalina y yo, saludamos afectuosamente a tu Familia. Con recuerdos a tu Novia —y a los suyos— como a los buenos amigos de Santanyi, te estrecha cordialmente la mano

(Nota de do)ⁿ Paco.

Cuando arriben, saluda a tus primos de Alger.

¡Dios salve a la Argentina!

Ca'n Frau - 29 Agosto de 1956.

Señor

Don Miguel Pons.

Alqueria Blanca.

Me llega su carta fechada ayer, acompañada del «Felanitx» que inserta su colaboración «Cala Figuera, antes y después».

Muchas gracias por la atención y a su buen recuerdo, al recordar —pronto hará ¡cuarenta años!— cuando yo pintaba en Cala Figuera; entonces, vírgenes sus aguas, de reflejar las chapucerías albañilesas, que han destruido todo el encanto y la ensoñación paradisiaca que tenían.

La descripción que hace Usted, de la casita de Bernadet, es lo que más me ha complacido y considero lo mejor ambientado de su artículo.

Reconocido a sus deferencias, me es grato saludarle y estrecharle su mano

F. Bernareggi

Am
santanyi
ÉS CÒPIA
DIGITALITZADA

HOMENATGE A BLAI BONET

Amb el vestit d'orat escadusser
Que t'has tallat, coltell al vent, dels núvols
Traces arpegis a l'arpa sonora
De l'albaïna sobre la mar negra.

La lluna és un llambreig, pedra foguera
Obrint camins de llum, pentinant ones
De catedrals barroques a la platja
On els corals ensinistren espigues.

I és violat el mar, color de sal
Quant el vesteixes un amit litúrgic
I concebres amb els déus la missa
De la negror de la natura morta.

Crida la gràcia en el salt ingenu
De la bardissa, color d'horabaixa
Al teu besllum verd-blau, visionari
Ressò de mars gelosament humanes.

Jaume Pomar (*)

(*) ELEGIES. Premi «Ciutat d'Elx», 1986. València. 1987.

FESTES DE SANT JAUME - SANTANYÍ 1989

Programació dels actes a celebrar els dies 21, 22, 23, 24, 25, 28 i 29 de Juliol, sota el patrocini del Magnífic Ajuntament.

DIVENDRES

DIA 21—A les 18.00.—Concurs de dibuix per a nins i nines de tercer a setè d'EGB Inklusius. Plaça Major.

A les 22.00.—PREGÓ DE LES FESTES DE SANT JAUME-1989 a càrrec del **Dr. Antoni Oliver Montserrat, C.R.** Concert per la **Capella Mallorquina**, de l'Obra Social de «Sa Nostra», dirigida per mossèn **Bernat Julià Roselló**. Església parroquial.

DISSABTE

DIA 22—A les 18.00.—Festa de la Tercera Edat. I concurs: «L'ARBRE GENEOLÒGIC DE LES FAMÍLIES SANTANYINERES». Actuació d'**Ordi Broix**. (Veure programa apart).

A les 19.30.—Futbol-sala, (benjamins). Partit/homenatge a l'equip santanyiner campió d'Espanya. Jugaran: **Santanyí-Montisón**. Camp Municipal d'esports.

A les 20.00.—Inauguració, a la Casa de Cultura, del XII Certamen de Pintura i Dibuix «VILA DE SANTANYÍ» i entrega de premis.

A les 22.00.—Concert/cloenda del I Curs Nacional de Música «VILA DE SANTANYÍ». Plaça Major.

Paral·lelament amb el Curs Nacional de Música tindrà lloc al col·legi «Blai Bonet» l'exposició «RERA LES PASSES DE BACH» (recorregut gràfic sobre la vida i obra del músic alemany).

A les 23.00.—Verbena gratuïta amb: **Orquestra Plateria, Brisas i Swin**.

DIUMENGE

DIA 23—A les 17.00.—Festival aquàtic a les piscines municipals.

A les 19.00.—Futbol-sala: **U.D. Agustén, Santanyí - Ca'n Xim**, Campos.

A les 23.00.—Recital a càrrec de **Tomeu Penya i Géminis**.

DILLUNS

DIA 24—A les 17.00.—Sortida de dimonis i caparrots acompanyats pels xeremiers.

A les 18.00.—Corregudes de cintes i jocs per als nins i nines. Plaça Major.

A les 23.00.—Verbena amb: **Hombres G, Orquestrina d'Algaída i Murder in the Barn**.

DIMARTS

FESTIVITAT DE SANT JAUME APÒSTOL

DIA 25—A les 9.00.—Albada amb amollada de coets.

A les 11.00.—Ofici solemne. Presidirà i predicarà mossèn **Antoni Bonet Vicens**, fill del nostre poble, rector solidari de les parròquies de San Gotleu.

Cantarà la **Coral Sant Andreu**.

A les 12.00.—Presentació del llibre de poemes «I GREGA» de **Maria Antònia Grau i Abadal**, guanyador del IV Certamen de poesia «BERNAT VIDAL I TOMAS». Saló d'actes de l'Ajuntament.

A continuació refresc per a tothom.

A les 17.30.—Bateig d'aire en globus Enlairament d'un globus en el qual podran pujar-hi i disfrutar de l'espectacle i de l'emoció. Camp Municipal d'esports.

A les 22.30.—Representació de l'obra de teatre «QUIN TRUTGER» per la Companyia de **Xesc Forteza**. Camp Municipal d'esports.

Fi de festa amb amollada de foca d'artifici per la **Pirotècnica Zaragoza**.

DIVENDRES

DIA 28—A les 18.30.—Bàsquet femení: **Santanyí-Campos** (infantils).

A les 20.00.—Bàsquet femení: **Santanyí-Ses Salines** (pre-infantils).

A les 21.30.—Bàsquet femení: **Santanyí-Montuiri** (cadetes).

DISSABTE

DIA 29—A les 17.00.—Tirada a coloms, organitzada per la **Societat Local de Caçadors**. Programes apart.

A les 20.00.—Bàsquet masculí: **Santanyí-Campos** (juvenils).

A les 21.30.—Bàsquet masculí: **Santanyí-Calonge** (juniors).

NOTA: Exceptuada la verbena del dia 24 tots els altres actes són gratuïts.

ÉS CÒPIA
DIGITALITZADA

Paraules pronunciades pel Dr. Joan Mas i Vives
el dia de l'entrega del Premi "Bernat Vidal
i Tomàs" de Poesia 89.

Mai no voldria trobar-me davant un escamot que m'hagués d'afusellar si no encertava a respondre, d'una manera clara i precisa, què és la poesia. Mai no ho voldria perquè, de ben segur, em faltaria poc per ser carn de fossar. No ho creureu, però més d'un cop m'he trobat amb aquesta imatge fixada en la retina del meu cervell. I és que més d'una vegada la poesia se m'ha presentat proteïca i multiforme: ara seca i punyent, després gràcil i juganera, abans sàvia i intel·ligent. Sempre seductora.

Vint-i-cinc poemaris s'han presentat a aquesta edició, la quarta, del Premi «Bernat Vidal i Tomàs». Vint-i-cinc llibres de poemes que empresonen, en el cercle dels mots, reflexions i vivències, colors i conceptes; en definitiva, tot un mesurat i dens treball d'objectivació del món interior dels seus autors. Vol dir això que el premi ha aconseguit una consolidació envejable més enllà de l'àmbit local. Vol dir també que la poesia continua proclamant la seva raó de ser; continua sorprenent-nos, mostrant-se esfinx de mil cares, irreductible. Mentre ho faci, podem estar tranquils: no hi podran res contra ella els nous mercaders del temple i els fidels li servarem incòlume la nostra fe.

Naturalment, entre els autors d'aquests llibres no tots mostren el mateix grau de maduresa. Més d'una veu grenyal i encara esquerpa hi desputa. No hi fa res, també és un motiu, el millor, per a l'esperança. El conjunt, però, mostra un nivell de qualitat destacable. Quan escrivia les línies anteriors encara no podia imaginar qui en seria el premiat, però ara puc dir, en la meua qualitat de membre del jurat, que la decisió no ha estat gens fàcil i que, devora el guanyador final, s'haurien de destacar un bon grapat de llibres que hauran d'esperar una oportunitat més favorable per sortir de la foscor. És el preu del joc que hem acceptat de jugar. Personalment els he d'agrair a tots que hagin augmentat el meu terror davant aquell escamot que amb tanta insistència em vol afusellar si no encert a respondre, d'una manera clara i precisa, què és la poesia.

Joan Mas i Vives

am
santanyi
ÉS CÒPIA
DIGITALITZADA

Els trencadors de pedra de Santanyi

Quan admiram les centenàries pedres que les mans destres d'uns picapedrers han aixecat monumentals esglésies, sòlids castells i nobles casals, i quan contemplant meravel·lats les ben ajustades dovelles que, tallades a la perfecció, formen els garrits portals rodons i si quedam encisats davant l'estàtua d'un Sant Pere, d'un àngel o d'una suggestiva escultura, pensem que abans d'arribar en aquest punt ha estat necessari un llarg procés d'elaboració, que comença amb el treure la pedra de la pedrera, arrancar-la de la mateixa terra.

El treure pedra d'una pedrera sembla bastant senzill. Abans que s'utilitzàs la maquinària, la pedra es devia treure més o manco com ho feien fa milers d'anys. Amb una escodra, un parpal, una partida de tascons, molta força i enginy i poques coses més n'hi havia prou perquè una colla d'homes arrabassassin les pedres de la pedrera. Volem parlar d'aquests homes que amb molta i esforç han estat la primera baula de la cadena que ha d'arribar a transformar una pedra en part d'una casa, d'un monument o d'una obra d'art. Avui volem recordar els trencadors de pedra, amb la idea de conèixer un poc més el noble ofici, tan nostre, d'aquests homes.

A Santanyi, són molts els que s'han dedicat a trencar o a picar la pedra, fins i tot podríem dir que només són santanyiners els trencadors de pedra. Alguns d'ells han aconseguit un renom, que ha fet que els demés companys de professió els tinguin per «mestres», com fou el cas de mestre Lluç Fariner o mestre Joan Magre. Cadascun dels trencadors té la seva pròpia experiència i un particular anecdotari. Dos d'ells, l'amo Antoni Vidal Portell (a) Lluís i l'amo en Miquel Mas Bonet (a) Paraire, en els quals es poden veure representats tots el que són o han estat trencadors, contenen algunes coses del seu temps, quan amb més força i menys anys treballaven en una pedrera.

L'amo en Miquel, a hores d'ara ja retirat de la feina, encara que aquests dies està un poc delicat de salut, té la memòria ben clara i amb tota l'amabilitat del món s'ha volgut prestar a relatar-nos algunes co-

ses sobre les pedreres i la feina que en elles s'hi fa, ja que ell a més d'haver estat pagès, durant molts d'anys va fer de trencador de pedra.

—Per començar una pedrera, en es meu temps, fèiem un redol de vint per vint passes. Si hi havia terra la llevàvem i en trobar es fort sol venir un gruix, que pot tenir fins a quinze o setze pams de pedra dolenta. Per llevar aquesta pedra dolenta fèiem forats de manuella d'entre cinc i set pams de fondària, hi posàvem nitro i sofre, ho atacàvem ben atacat i amb una metxa ho fèiem explotar. Així anàvem arrabassant i llevant es material dolent fin a arribar an es bo. Quan érem a sa pedra bona, cercàvem es fulls de sa pedra per fer-hi es tais i, si no era massa grossa, se treia sa pedra sencera.

Fa una trentena d'anys que l'amo en Tomeu Piquer d'una fira de Barcelona va dur la idea per fer la primera maquinària que tallàs la pedra de la pedrera. Primerament era un aparell artesanal i rudimentari però que va suposar deixar enrera l'ancestral tradició dels trencadors de pedra.

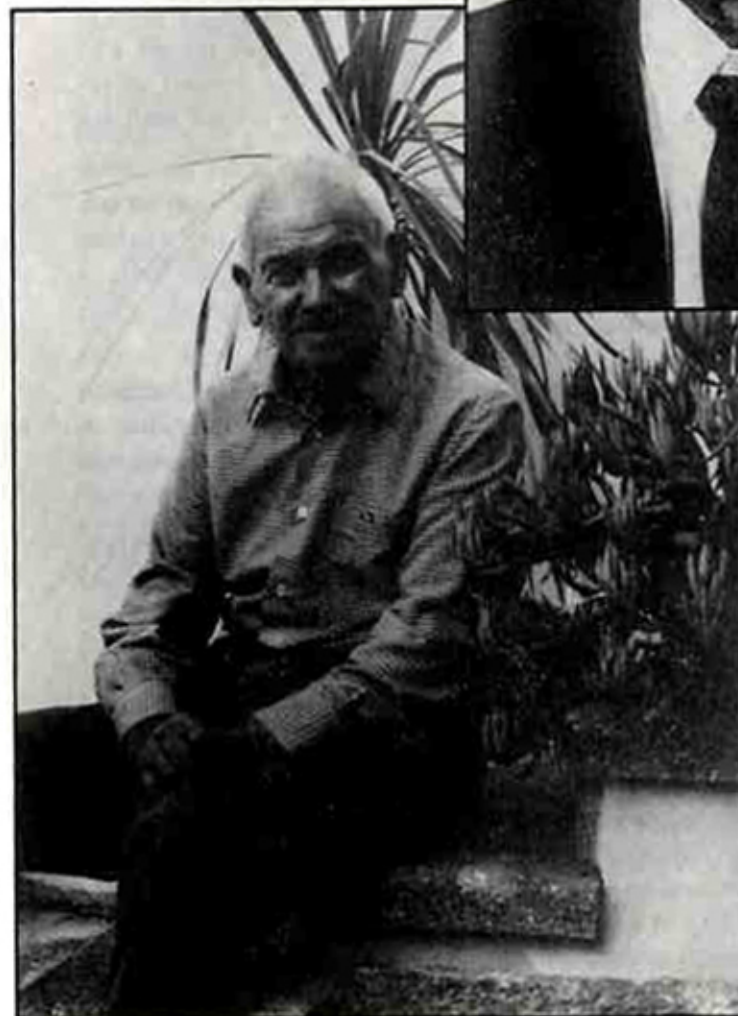
—Ara amb ses màquines ja no cerquen es fulls de ses pedres, fan es tais ben drets i totes ses peces surten iguals, per això moltes de vegades ses pedres tenen es fulls per mig i se rapen. En es meu temps, fèiem ses regates amb s'escodra, s'amplària de sa regata era de tres quarts i sa fondària de dos o tres pams, segons es gruix de sa pedra. Una vegada fetes ses regates, de per llarg i de per curt, amb tascons i mitges ferradures aficats a sa part de baix de sa pedra, a devers un pam lluny un de s'altre, amb sa picassa picàvem an es tascons un poc a cada un, forçant tots per un igual, fins que sa pedra se rompia, i ja teniem sa pedra desferrada. Així, pedra a pedra, se fa una esbancada de tota s'extensió de sa pedrera i quan han acabat comencen un altre gruix.

L'amo Antoni, amb més de vuitanta anys, té l'aparença saludable, va de bromes per la taverna i també ha accedit, gentilmente, a col·laborar en aquesta contarella. Quasi tota la seva vida laboral l'ha passada fent feina a pedreres, a ses Pedreres Grans, a son Jordà en Es Llombards, a can Vella i d'altres. Conta quins són els diferents fulls de materials que es troben obrint una pedrera.

—Una vegada llevada sa pedra dolenta, que no serveix, ve sa bona, sa que deim pedra de Santanyi. Comença amb una capa que és com a brescat i li diuen randat, davall es randat ve es gruix bo que sol tenir

Am
Santanyi
ÉS CÒPIA
DIGITALITZADA

Antoni Vidal Portell
(Foto. Bordoy)

Miquel Mas Bonet
(Foto Bordoy)

gesos que tenien un bon carro i una bona bista. An es carro li carre-
gaven seixanta, setanta, màxim vuitanta, pams de pedra. Seixanta pams
pesen una «tonelada». Es carros duen sa pedra de sa pedrera an es
tren, que la se'n duia cap a Ciutat.

El sistema tradicional de comercialització d'una pedrera és el de
fer parts, amb uns percentatges acordats per endavant. Una part per
l'amo de la línia i parts, generalment iguals, pels trenCADORS. Cada
quinze dies fan comptes, del que han cobrat en treuen les despeses i se
reparteixen el que queda.

—Primerament—segueix l'amo Antoni—si veniem sa pedra arreu,
la mos pagaven a dos reials es pam, ara si volien una peça trlada per
fer ses branques d'un portal o qualque cosa especial, era més cara,
podia arribar a valer a una pesseta es pam. An es trossos dolents i a
ses escapacions les posàvem a un caranull, li dèiem pedra de paredar
perquè le se'n duien per fer parets i cases. Els qui en volien la se'n
duien i la pagaven a sis reials sa carreda, tant si era grossa com si
era petita.

Aquest és el testimoniatge d'uns homes que amb tota modestia,
quasi per rutina, però amb el gènere afany de fer les coses ben fetes,
han començat el procés d'elaboració d'aquesta pedra que passeja el
nom de Santanyi a moltes parts del món, convertida en casals, palaus,
castells, catedrals, obres artístiques, fins cases modestes i barraques
de roter. Podriem dir que, gràcies als trenCADORS de pedra i també als
picadors es fa possible que a tants pobles de Mallorca tinguem una
digníssima embaixadora, la pedra de Santanyi, que és un boei autèntic
de Santanyi al qual li està ben justificada la superbia que el poeta
Tomàs Aguiló posa en la seva boca quan diu:

...
—som de bona qualitat.
—Bé es coneix que res me manca,
lenc es gra menut i fi;
Jo som lisa i forta i blanca.
som pedra de Santanyi.

Calonge, Juny de 1989
Marc Vallbona

am
santanyi
ÉS CÒPIA
DIGITALITZADA

vuit o nou pams d'alçària, a baix d'això torna venir una altra capa
més dolenta que se diu favat i davall es favat torna venir pedra bona.
Quan se feia sa feina a la mala, no trèiem mai es favat perquè és de
poca qualitat i, per anar a cercar s'altra capa bona que hi havia davall,
costava massa. Ara ja s'embarca tot i amb ses màquines, sa feina és
més bona de fer, per això se'n van molt més endins.

—Normalment, a una pedrera, hi fan feina tres a quatre homes. Un
fa regates, un adoba, ets altres lleven es trossos dolents i quan és
necessari tots s'ajunten per fer moure una pedra grossa, per carregat
es carros o lo que sia. També poden ésser més o manco homes. Jo re-
cord que una vegada que mestre Lluç Farnier havia d'enviar tres-centes
carretades de pedra a Itàlia, érem set o vuit homes qui fèiem feina a
ses Pedreres Grans i, per altra banda, també record que durant una
temporada, jo feia feina totsol. Per manejar ses pedres grosses afa-
va es parpal a davall sa pedra, feia força a damunt es parpal amb ses
anques i, amb ses mans posava es tascons i traava sa pedra.

Dien els entesos que d'aquests tipus de pedra arenosa, com la que
treuen a Santanyi no n'hi ha a altre indret de Mallorca i per ventura
l'ampoc a altra banda del món. Aquesta s'estén des de Can Gaia, a
S'Horta, formant una veta que travessa tot el terme de Santanyi i s'afi-
ca fins a Ses Salines.

—Que jo sàpiga—diu l'amo en Miquel—allà on s'ha trobada sa
millor pedra és a ses Pedreres Grans i a son Jorda. D'aquests llocs si
trobaves una bona pedra i li pegaves amb un mac, sonava com una
campana.

—Ses pedres no sortien ben fetes, i per això, una vegada arrabas-
sades les havien d'adobar. Amb un escavre les marcàvem de sa mida
que volíem que tengués, llavors amb sa destrial grossa llevàvem es bonys
més grossos i amb so leiant la fèiem tornar dreia.

L'amo en Miquel continua la contarella i ens explica com movien
aquelles pedretes.

—Per moure-les pen terra empleàvem parpals, llocs i pedretes pla-
nes preparades a posta, fèiem donar lombs a sa pedra, també leníem
corrons de justia per fer-les-hi córrer per damunt. Per treure-la d'es clot
de sa pedrera fèiem un davallador. Si sa pedrera era llarga i es carros
podien entrar-hi a dins hi entraven i si sa pedrera era curta, pujàvem
sa pedra donant lombs per sa rampa. Es carros solien ésser de pa-

SANTANYÍ POCA AIGUA...

La manca de pluges en el nostre terme, dins aquests darrers anys, ens ha fet recordar que al llarg de la història s'ha repetit d'una manera constant aquesta situació, altre temps engoixosa.

La nostra comarca és de les més aixutes de Mallorca. La seva situació geogràfica, al sud de l'Illa, resta lluny de la frondositat de la Serra de Tramuntana.

L'home de la prehistòria hagué de lluitar contra la manca d'aigua construint basses i cocons artificials per aprofitar al màxim i conservar el líquid vital.

La manca de pluges i males anyades foren causa d'emigració de molts santanyiners per a cercar el pa de cada dia fora terme.

Tenim notícia d'una sequedat important, a les mitjanies del segle XVIII. A l'any 1748, segons Mn. Llorenç Burguera «Miquerillo», de Son Morlà, qui aleshores era Rector de la Parròquia de Santanyí, es feren importants rogatives implorant de la Divinitat les pluges necessàries: «Se venerà tres dies el globo; s'anà a Consolació i allà se beneigueren els aires, després es feu per la vila una processó de la Via Sacra ...». A l'any següent persistia la sequera i continuaren les rogatives. «El 16 de febrer feren un conventual per les ànimes; als 20 dies tregueren la Vera Creu i beneigueren els aires. Anaren en tres distintes processons a Consolació, una amb el Sant Cristó, altra amb Nostra Dona del Roser i altra, amb altres sants. El 16 de març esposaren patent el Santíssim i ploqué una bona aigua». (1)

Dins el darrer terç del mateix segle, segueix existint una gran preocupació per l'aigua, com es despren del «Expte. sobre descobrir el Ayuntamiento de esta Villa, la Balsa de agua llamada Juana», pel qual sabem la situació d'aquells dies sobre la preocupació per l'aigua.

«Primo pongo que dentro el Poblado de la Villa de Santañi hay en casa de particulares ochenta y una cisternas ...»

«Segundo pongo que en los años 1763 y 1765 no entrava el agua del Pozo del Rey en la villa, y en el año de 1779 ya se havia conducido.»

«Tercio pongo qe. la agua del Pozo del Rey es copiosa en el invierno y suficiente para llenar tres algibes más, del mismo ambito de los dos contruidos ...»

«Quarto pongo qe. la balsa llamada den Carchell a poco coste puede componerse y llenarse de las aguas del dicho pozo por pasar la canal que la conduce al algibe común de la mesma...»

«Quinto pongo qe. no se vende la agua del pozo scito dentro la villa, sino qe. solamente se arrienda el sacarla, como desde tiempo immemorial ...» (2)

Es una visió un tant optimista del defensor del Rd. Rafel Caldés en el famós plet, però ens dóna una visió de la angúnia per l'aigua.

Ja dins el segle XIX segueix existint la mateixa preocupació. Al 1829, l'Ajuntament adquireix un solar en el Carrer de la Mar per a construir una sinia i abeuradors públics. (3) L'artífex de la construcció de l'abeurador fou D. Damià Luís Adrover, Notari, al qual li fou dedicat un carrer que mai no es retolà. (4)

Al 1879 es netejaren i posaren a punt el Pou del Rei i el «des Cami des Pou», per a poder treure aigua per abeurar el bestiar, doncs hi hagué novament gran sequedat. (5)

Aquest mateix any i per suplicar al cel la seva benevolença, «... el dia 26 del corriente a las cuatro de la tarde será trasladada a la Catedral la efigie de La Sangre, en donde permanecerá por espacio de tres dias a fin de implorar al Todopoderoso haga descender abundantes lluvias sobre esta provincia...» (6)

Al 1880 l'Ajuntament d'una manera desesperada demana al Governador de la provincia tengui a bé dispensar les quotes del consum que li foren assignades, degut a les males anyades per la manca de pluges.

«...El Ayuntamiento de la Villa de Santanyí de Mallorca en tiempos bien calamitosos para este pueblo se encargó de su gestión administrativa, pues consecuente a la pertinaz sequia que nos aflige desde tres años ha, y la verdadera crisis económica que venimos observando, ha reducido a la miseria a la inmensa mayoría del vecindario de este

término, que es sin disputa alguna el más pobre y miserable de las Islas Baleares ...»

«...a pesar de instruir los debidos expedientes de apremio contra los contribuyentes morosos, se hace totalmente imposible realizar su cobro aun por la via ejecutiva, tal es la situación afflictiva en que se hallan los administrados. ¿Y siendo esto lo verdadero, cómo será posible la recaudación del cupo nuevamente señalado, de quien acosado por el hambre se ha visto obligado a romper los estrechos lazos que unen a todo viviente a su país natural para irse al extranjero y lejanas tierras en busca de pan y trabajo a fin de poder atender a sus necesidades de la vida.....»

«Esta contribución, Exmo. Sr., debe pesar sobre los frutos, cereales, etc. pero cuando la Providencia los deniega, es de todo punto imposible pagarse aquella.»

«Estas tierras son tierras de pan llevar y el labrador en el consabido trienio no ha venido a recoger en verano la semilla que habia esparcido en otoño...»

«¿Cómo pues este pueblo de sí tan sumamente pobre, sin tener ninguna clase de vida propia, es posible que pague aquellas cuotas de consumo?»

«... en este pueblo, como ya queda claro, han quedado las cosas a tal extremo que se ha verificado una emigración de sus habitantes para la Argelia que poco mas o menos, según los datos que obran en los documentos oficiales, asciende a una tercera parte perteneciente a la clase trabajadora y de año en año disminuye el censo de población porque la emigración es continua...» (7).

Sobra tot comentari a aquests fragments reproduïts, de l'acta municipal.

A l'any 1897, existien unes bombes manuals per a treure l'aigua de l'aljub, les quals foren suprimides per evitar l'abús en l'extracció «... atendida la escasez de lluvias que se observan en el presente año.» (8)

Resten lluny de nosaltres aquests fets i circumstàncies que hem comentat, però volem ser optimistes a pesar que «no hi ha temps que no torni».

Avui vivim l'època de les vadelles grasses. L'aigua que tant ens mancà hi era i no l'haviem descoberta fins fa poc. Es l'aigua salada de la mar. Es l'aigua clara de les nostres cales. Es la nostra costa i el paisatge. Aquesta aigua també un dia «e'ns podria acabar si la mal administram. I després... què?

Miquel Barceló i Vidal
Porto Petro, juny del 1989.

Es Pou del Rei

- (1) «De una sequia del siglo XVIII» J. Lladó Ferragut. «Santanyi» n.º 87.
- (2) N.º 622. «Expte. sobre descubrir el Ayuntamiento de esta Villa, la Balsa llamada Juana» R.A. 1787 n.º 31 f. 15.
- (3) «Burrillo de los nuevos. Mes de Abril» «Santanyi» n.º 34.
- (4) Libro de Actas 1926-1929. Acta de 19 març 1927. A.H.S.
- (5) Libro de Actas. Tom II. Acta de 23 novembre 1879. f. 45 A.H.S.
- (6) Libro de Actas. Tom II. Acta de 23 gener 1879. f. 12 A.H.S.
- (7) Libro de Actas. Tom II. Acta de 3 gener 1880. fs. 2. 3 i 4. A.H.S.
- (8) Libro de Actas. Acta de 2 maig 1897. A.H.S.

CRONICÓ DE SANT JAUME 88-89

Juliol-88.—2. Entrada del nou Rector Mossèn Sebastià Salom i Mas, natural de Campos i procedent de la parròquia de Santa Maria la Major, d'Inca. És llicenciat en Teologia i autor «d'Entre dos mons».

L'Associació de veïns, de Cala Figuera, organitza un «Sopar de germanor».

El C.D. Santanyí, després de guanyar un recurs, seguirà a Tercera divisió nacional i amb el C.D. Cala d'Or seran els dos representants del municipi dins l'esmentada categoria. Santanyí és el poble amb més equips a la divisió nacional, juntament amb Calvià.

8. Rosa Monjo exposa ceràmiques a «Marieta Gual» de Cala d'Or.

9. Col·lectiva de pintura a Santa Maria del Mar de Cala d'Or amb la col·laboració de Jesús Camargo, Daniel Codorniu, Julien Meunier i Ponç Fullana i d'escultures d'Andreu Ferrer Mir.

17. El Dr. Bartomeu Font Obrador diu el Pregó de Sant Jaume, que és editat.

19. Tomeu Vicenç és el guanyador del XI Certamen de Pintura «Vila de Santanyí».

Ha estat editada la segona edició de «Memòries d'una estàtua» de Bernat Vidal i Tomàs, a la col·lecció Biblioteca Bàssica de Mallorca.

21. «Diario de Mallorca» edita un número especial dedicat a les festes de Santanyí. «El Dia 16 de Balears» ho farà dia 24.

23. S.B. Busser exposa a la Caixa.

24. El Consell Insular subvenciona els pobles. Amb la dita subvenció Santanyí asfaltarà el camí des Marratxinet i de Ca'n Cano i procedirà a la reforma i dotació de serveis urbanístics a l'Avinguda Benvinguts, de Cala d'Or.

Festa de Sant Jaume. Predica a l'ofici major el Rector Sebastià Salom. A l'Ajuntament és presentat «A l'alba lila dels alocs» d'Antoni Vidal Ferrando, guanyador del III premi de Poesia «Bernat Vidal i Tomàs». Fèu la presentació Miquel Pons.

27. L'Ajuntament vol restaurar les façanes de s'Aljup, la Sala i del col·legi Públic Blai Bonet.

28. És inaugurada la nova central telefònica de Cala Figuera amb una capacitat de 384 línies i una inversió de 46.000.000 de pts.

31. Festa de la Beata representada per la nina Catalina Vidal Oliver.

Agost.—Tomeu Pons, veï de Cala d'Or, és l'autor d'«Arabia y los Emiratos del Golfo».

L'inspector d'E.G.B., Llorenç Vidal ha estat guardonat amb el Memorial Joan XXIII, concedit per la Universitat Internacional de la Pau, que es celebra a Sant Cugat del Vallès.

Es Llombards està de festa, exposició de pintura i fotografies antigues, nit de gloses, sermó de Mossèn Gabriel Reus...

S'ha constituïda l'Associació de mestresses de casa, de Cala d'Or.

Presidenta: Pilar Gallego.

11. Especial Cala d'Or amb motiu de les festes de Santa Maria del Mar.

16. Festes de Sant Roc a s'Alqueria Blanca, música, futbol, revetlla, verbenes, teatre, fira infantil, sermó del sant per Mossèn Josep Garau Trias, concurs de pesca infantil...

17. Xavier Giner Hernández president dels hotelers de Cala d'Or.

20. Cala Mondragó ha rebut la bandera blava de la CEE.

Un cop de bona sort. El primer premi de la loteria correspon a Felanitx al número 75.150. El major sortat en Joan Bonet Barceló, (a) Marranxa, de s'Alqueria Blanca amb un premi de 262.000.000 de pessetes.

29. A les festes de Sant Agustí, de Felanitx, exposa ceràmica Margalida Escalas.

Aquest any s'ha complert el 75 aniversari de la Rectoria de s'Alqueria Blanca.

Setembre.—10. Llorenç Burguera, conegut per «Es sabater Llorenç», fa cent anys que va néixer a ses Salines, d'allot treballà de mosso de sabater a Santanyí, on s'establí.

11. Acte d'homenatge al centenari Llorenç Burguera, organitzat per l'Ajuntament.

La collita d'ametlles és irregular. Es considera millor a la vorera de mar que a l'interior. Els jornals són a 6.000 per parella (3.800 els homes i 2.200 les dones). El personal jove a 1.500. Es mantenen els preus de l'any passat. Alguns propietaris deixaran les ametlles a l'ametller.

15. Es parla de la actualització de deu cadastres urbans i entre ells el de Santanyí.

20. Cala d'Or vol una oficina postal tècnica permanent.

25. Beatificació de Fra Juniper Serra amic que fou del Bisbe Verger. Entre els obsequis que rebrà el Papa Joan Pau II hi ha una reproducció de la pica

baptismal de la parròquia de Petra, on fou batejat el nou beat. La reproducció és obra de l'escultor Andreu Ferrer Mir. Joan Carreres Escales ha presentat una comunicació al Congrés de Prehistòria de Deià. El títol de la comunicació és: «Estudio de los yacimientos con cerámicas decoradas con incisiones situados en el término municipal de Santanyí, propias del Pre-talaiótico inicial».

29. A l'aeroport romà de Ciampino va caure de retorn de la beatificació del Pare Serra, el batle de Santanyí, Cosme Adrover i Obrador i a l'arribada a Ciutat fou necessari internar-lo a la Policlínica Miramar.

L'Ajuntament compra un microbús.

Calonge està de festa. Extraordinari encert del muntatge de «Una casa de pagès» en el Molí d'En Blonquet, teatre, balls populars, tennis, nit de cançó mallorquina, sermó de Sant Miquel pel canonge Baltasar Coll.

Número especial de la revista «Dies i coses».

Inauguració de la Plaça de Sant Miquel pel President del CIM Joan Verger.

30. «Pobles de Mallorca» està dedicat a Santanyí.

Octubre.—11 a 23. Jornadas de la Tercera Edat a la Comarca de Migjorn. Dia 11 lectura del Pregó, original de Blai Bonet, a la Parròquia de Sant Julià, de Campos. Dia 13 està dedicat a Santanyí, Es Llombards i Cala Figuera. El 19 està dedicat a Calonge i el 21 a s'Alqueria Blanca. La clausura serà el 23 al Parc de sa Torre de Felanitx i la representació de Santanyí anirà presidida pels dos centenaris Maria Suau i Llorenç Burguera. El cartell de les jornades és original d'Antoni Mas, de Campos.

15. Concert d'orgue a la Parròquia de Sant Andreu, de Santanyí, dins la XII Setmana d'orgues històrics. Actua el solista Gerd Wachowski.

25. El Tribunal Suprem sentència a favor de l'Ajuntament de Santanyí i de la Comissió Provincial d'Urbanisme en relació als terrenys urbanitzables de Mondragó, Cala d'Or i sa Barca Trencada.

22. Molta de gent acudeix a la mitja fira que si bé no hi ha una seguretat de quan començà a celebrar-se hi ha la confirmació que és anterior a l'any 1918, «l'any des grip».

28. Inauguració de la nova central telefònica de Santanyí. La inversió és de 41.000.000 de pessetes. Es posaren en servei 512 línies de tecnologia digital que conjuntament amb les 1.100 línies analògiques instal·lades ofereixen la disponibilitat de 1.612 línies.

Conferència sobre «Reconversión del almendro y algarrobo» per Pere J. Morrey, Conseller d'Agricultura i Pesca, i Llorenç Rigo Rigo, Director General d'Agricultura.

29. Carles Hector Hernández Vicens premi de prosa juvenil al certamen del «VIII Concurs Literari» de Mont Roig del Camp (Tarragona), amb «L'amic del sol».

Novembre.—3. El GOB demana tornar a situar les fites de l'àrea litoral de Mondragó.

5. Jesús Camargo exposa a Bendinat.

27. L'Associació de la Tercera Edat de Calonge prepara unes matances a la manera original i primitiva al molí d'En Blonquet.

Nous funcionaris municipals:

Cosme Orell García, T.A.E.

Adrià González Coll, Assistent Social.

Pep Estelrich Adrover, Electricista.

Andreu Bonet Rado, Guàrdia Municipal.

Antoni Bonet Roig, Guàrdia Municipal.

S'ha presentant a la Conselleria d'Obres Públiques el projecte del sanejament de Cala d'Or.

26 a 30. Festes de Sant Andreu. Dia 26 presentació del llibre «Moramar i altres poemes» de Joan Coves, a càrrec de Miquel Pons, Cosme Aguiló i Antoni Vidal Ferrando. 29.—Exposició de ceràmiques i ventalls antics organitzada per l'Associació Local de Mestresses de Casa. Exposició de miniatures «Eines del camp», organitzada per l'Ajuntament. Conferència sobre «Fra Rafel Verger a San Fernando, Mèxic», per Andreu Ponç i Fullana.

30.—Missa solemne i sermó de Mossèn Jaume Serra, Rector de Campanet. Ofrena i ball de l'oferta per «Ordi Broix». Refresc a la Plaça Major. Concert amb l'actuació de Maria José Martorell, Francesc Bosch, Andreu Bennàssar i Coral Sant Andreu.

Desembre.—2. Conferència a càrrec de Ferran Navinés sobre «Alternatives al creixement turístic». Organitza el GOB.

Preocupació pels robatoris a Santanyí.

S'ha de dir que la temporada turística ja finalitzada fou fluixeta a redols.

3. Julien Meuné exposa, amb molt d'èxit, a la Galeria Bennàssar, de Pollença.

Jesús Camargo exposa a la Galeria Rafael, de Valladolid i al Club Mallorquí RIUCENTRE de s'Arenal.

Es parla de la reconstrucció de la torre de Portopetro/a bastida entre 1626 i 1628. El pressupost és superior als 10.000.000.

13. La Tercera Edat, a la Casa de la Mar, organitza una conferència de la doctora Paula Grau sobre diabetis.

17. A «Call Vermell» de Felanitx exposa escultures Miquel Ferrer i Montserrat.

am
santanyí
ÉS CÒPIA

28. El ple de l'Ajuntament no tracta el tema del projecte de la urbanització de Mondragó i es Cap des Moro.

31. Moviment Demogràfic Civil: 68 naixements (34 nins i 34 nines). Defuncions 68 (36 homes i 32 dones). Entre els difunts hi ha 8 turistes (6 homes i 2 dones). L'augment és de 8. Matrimonis canònics 36 i 12 civils.

Al moviment demogràfic religiós tndrem en compte els baptiaments i no els naixements. A la Parròquia de Santanyí 24 batiaments (9 nins i 15 nines). Les defuncions 41 (18 homes i 23 dones). El dèficit és de 17.

A s'Alqueria Blanca 9 batiaments (6 nins i 3 nines). Defuncions 9 (4 homes i 5 dones). Cap noccs.

A Calonge 6 batiaments (3 nins i 3 nines). 2 defuncions (1 home i 1 dona). 1 boda.

A Es Llombards 6 batiaments (3 nins i 3 nines). 6 defuncions (4 homes i 2 dones).

A Cala d'Or 37 batiaments (23 nins i 14 nines). Defuncions 6 (2 homes i 4 dones). 12 matrimonis.

Total de batiaments al terme 82 (44 nins i 38 nines). 64 difunts i 31 noccs. Evolució positiva de Santanyí.

Gener-89.—6. Trobada nadalenca de corals: Coral de Felanitx, Coral Sant Andreu, Coral de Porreres, Coral Sant Julià, de Campos a l'església parroquial de Sant Andreu de Santanyí. La Coral de Porreres cantà «Adoració» (Epifania) de Blai Bonet, musicalitzada per Francesc Batle. És convocat el IV certamen de poesia «Bernat Vidal i Tomàs».

«Un any a Cala Figuera» és el títol del calendari editat a Alemanya amb dibuixos originals de Hein Driesen.

14. Andreu Ponç i Fullana viatja a Mèxic, subvencionat per l'Ajuntament i el Consell Insular, per investigar sobre el Bisbe Verger.

16. Mor el teatí Pere Vila Burguera, d'Es Llombards, a 58 anys.

17. S.B. Busser exposa a les Galeries Danús, de Ciutat.

Fogarons de Sant Antoni a tot el terme.

Festes per a l'any nou. A tot el terme el dia 17 de gener, Sant Antoni. A Santanyí, Cala Figuera i Cala d'Or, Sant Andreu, 30 de novembre. A s'Alqueria Blanca, 16 d'agost, festa de Sant Roc. El 8 d'agost a Es Llombards, festa de Sant Domingo i el 29 de setembre festa de Sant Miquel a Calonge.

La madona Maria Suau complirà 103 anys.

26. L'advocat Damià Barceló assistirà a la presa de possessió del President Carlos Andrés Pérez, de Venezuela.

28. Donna Hightower grava un disc a la Seu amb la participació de corals mallorquines i entre elles la de Sant Andreu, de Santanyí.

Febrer.—1. Es denegada l'aprovació inicial dels projectes d'urbanització de Mondragó i Cap des Moro.

Fa molt de temps que no plou. El camp està molt sec i repercuteix a la ramaderia i als arbres. D'aigua de cisterna ni se'n pot parlar.

Es tem per l'anyada.

Es treballa a la carretera de Santanyí-Portopetro a càrrec de la Direcció d'Obres Públiques de la Conselleria d'O.P. El seu cost serà de 130.000.000 de pessetes.

El sorteig de l'ONCE ha repartit més de 100.000.000 a Santanyí.

Un mini tren estarà al servei entre Cala Figuera, Santanyí i altres platges i un altre mini tren entre Cala d'Or i es Caló de ses Egos.

10 a 12. Joves fotògrafs 1988 a la Casa de Cultura.

16. El MEC augmenta la subvenció per a la construcció del col·legi de Cala d'Or.

18. Blai Bonet resta finalista als premis «Siurell» de «Última Hora».

21. A Bearn exposa temes de Santanyí Lluís Bermejo.

25-26. Fa molt de vent. Temporal a la mar. A Cala Santanyí l'aigua arriba als aparcaments de cotxes. Motiva molt de mal a s'Almonia, Cala Llombards, Cala Figuera, Cala Santanyí... No plou gaire, uns 9 litres per metre quadrat.

Els ametllers floreixen tard. Hi ha molta de manca d'aigua de pluja.

Merc.—Un cotxe envesteix a la creu des carrer de Ciutat i resta molt malparada la canya i la part superior. També és desplaçada la base de la creu.

30. Segons la premsa l'ampliació de la marina de Cala d'Or significa una revalorització de l'àrea turística.

Abril.—3. Teatre a s'Alqueria Blanca on es representen «Hotel Cosmopolita» de Gabriel Cortés, «Els fills del pagès» de la Fontaine, i «Una curta ben aprofitada» de Catalina Rigo Esteirich.

6. Conferència del Dr. Bartomeu Font Obrador, organitzada per la Tercera Edat, sobre «Les aventures dels mallorquins al nou món».

L'Ajuntament aprova la creació de nou places, tres per a personal de carretera i sis per a personal laboral.

8. A les immediecions d'Es Pontàs una necròpolis ha estat coberta de material d'enderroc per obrir un camí. Des de 1966 era declarat monument històric.

11. Julien Meunié exposa a la Galeria Bearn, de Ciutat.

El pressupost d'aquest any és de 601.000.000 de pessetes.

19. Edició Comarca de Manacor de «Diario de Mallorca».

20. El Dr. Gabriel Llopart C.R. donarà una conferència a la Tercera Edat sobre «Els balls mallorquins de figures».

21. Comença la Setmana Cultural. Presentació del «Mapa toponímic dels illots de les Pitiüses» de Cosme Aguiló, per Onofre Rullan.

22. Concessió del IV premi de Poesia «Bernat Vidal i Tomàs» a Maria Antònia Grau i Abadal pel seu llibre «I grega». Parlament del Dr. Joan Mas i Vives. Aquest mateix dia fou presentada a la Casa de Cultura, de Felanitx, «Bibliografia dels pobles de la comarca del migjorn de Mallorca». La part corresponent a Santanyí ha estat a cura de Miquel Pons. Jesús Camargo exposa a la Caixa, Gràcia i Tortella i Antoni Bonet parlaren sobre agricultura biològica a la Casa de Cultura.

23. Recital de música amb la intervenció de Karles d'Auria i Cosme Adrover, que ha estat un èxit complet.

Aquest mateix dia IX trobada de donants de sang a Calonge. Hi ha hagut festa grossa.

29. Festival mundial de danses folklòriques «Palma 89». A Santanyí actuen «Ordi broix» i un grup d'Hongria i un altre de l'Índia.

Daniel Codorniu exposa a Ansorena (Madrid) on ha estat presentat el llibre de Joan Pla «Daniel Codorniu, la humanització del Arte».

Maig.—Es fan públiques les bases del XII certamen de pintura i dibuix «Vila de Santanyí» 1989.

6. XII concurs de plantes i flors organitzat per l'Associació de Mestresses de Casa.

7. Festa a Consolació com a primer diumenge de maig. La festa reprén.

8. Es treballa a l'escotament de les roques de la carretera Santanyí-Cala Figuera, a l'altura des Revolt d'en Simonet, lloc de perilloses corbes.

17. Joan Riera Ferrari, resident de Cala d'Or, després del seu triomf a Arco-89 a la Galeria Géminis, de Barcelona.

Són adjudicades les explotacions de les platges de Santanyí: Cala Santanyí, 8.500.000; s'Amarador, 5.000.000; Fonts de n'Alis, 3.750.000; Cala Llom-

bards, 517.000; Caló des Burgit, 125.000; sa Barca Trencada, 400.000; Caló de sa Torre, 680.000; Caló de ses Egos, 457.000; Cala d'Or, 625.000; Cala Gran, 4.429.000; Cala Esmeralda, 1.300.000.

Es nomenat nou jutge de pau el senyor Miquel Barceló Vidal, de 42 anys i director del Col·legi públic Blai Bonet.

21. Antoni Vidal Ferrando ha estat guardonat amb un accèssit a la Viola, en els Jocs Florals, de Barcelona, per la seva suite de poemes «Getsamani».

Gabriel Janer Manila ha publicat «Poemari dels dies i les llunes» on s'inclouen poemes de Blai Bonet, Antoni Vidal Ferrando i Bernat Vidal i Tomàs. Artistes santanyiners i radicats a Santanyí: S.B. Bussor, Cosme Coves Vidal, Margalida Escales, Miquel Ferrer, Julien Meunié, Andreu Ponç i Fullana i Joan Riera Ferrari col·laboren a la iniciativa del GOB a favor de la Trapa.

Són massa els robatoris a Cala Figuera i al terme.

25. Festa solemne del Corpus i catifes de flors pels carrers.

Fa cinquanta anys que uns 4.000 santanyiners pujaren a Consolació acompanyant la Sang amb acció de gràcies per la pau. S'hi ajuntaren els de s'Alqueria Blanca.

28. Els hotelers de Cala d'Or contra els renous.

Juny.—¿Comprà l'Ajuntament ca ses monges d'Es Llombards i el Teatre Principal?

4. Un guardajurat és apunyalat per tres joves anglesos a sa Barca Trencada. Salvà la vida per miracle.

5. Ha mort Llorenç Burguera Garcies, qui el 10 de setembre acomplí 100 anys. Era conegut per «es Sabater Llorenç».

5-9. S'ha treballat a la col·locació d'un gran finestral a la façana lateral de la parròquia de s'Alqueria Blanca, obra de Pere Cànaves. El cost del finestral es de 826.965 pessetes sens comptar l'obra de picapedrers i ferrer.

Des de fa uns dies funciona un trenet des de Cala Figuera a les platges de Santanyí.

Està aprovat amb caràcter definitiu el polígon industrial de s'Olivó primera fase.

15. Eleccions europees. A Santanyí vota un 57%, que es distribueix: 1.474 PP; 819 PSOE; 321 CDS; 118 IP; 9 IU; 15 PA; HB 4; RM 75. Total de vots 3.001.

11. L'equip benjamí de futbol-sala de Santanyí s'ha proclamat campió d'Espanya després de guanyar al Club Video Nasa de Zamora, en en Palau Municipal de Calvià.

16. La Banda de Música de Santanyí està integrada a la Federació balear de música i associacions musicals.

17. Finalitza l'exposició de gravats presentats a la Casa de Cultura pel «Taller d'arts aplicades» de l'Escola d'Arts i Oficis.

20. Hi ha problemes relacionats amb la reforma circulatòria de Cala d'Or. Hotelers i batle de Santanyí tracten el tema de la futura reforma i segons els hotelers la reunió resulta «altamente positiva por la buena predisposición de las autoridades...».

24. Segons la revista «Tiempo» Salman Rushdie, autor d'«Els versos satànics» s'amaga a Ca'n Balutxo «s'Alqueria Blanca». Posteriorment es desmentí a «DM».

26. La Banda de Música assisteix a la IX Trobada de Bandes de Música de Mallorca, que va tenir lloc a Muro.

Partit accidentat entre el C.D. Santanyí i el Cala d'Or. El C.D. Santanyí perd la categoria nacional de tercera divisió.

28. L'Ajuntament mana retirar l'escombrada depositada a Son Moro.

29. Després d'un greu accident a l'Avinguda Benvinguts, de Cala d'Or, morí el nin de deu anys Miquel Vicens Bover. La seva mort motivà una autèntica manifestació de dol.

30. Els veïns de Cala d'Or volen que es retiri el pla experimental de circulació.

Jaume Serra acaba de publicar «Records d'infant», Campanet, 1989.

Per manca de pluges la collita és dolenta de solemnitat. A molts de llocs no es collirà la llavor i a altres es deixarà el sembrat pels animals. Es moriran molts d'arbres. A redols hi ha ametlles i a altres no fa llarg.

Pedro Herrero Moya, nou secretari de l'Ajuntament.

am
santarri
ES CÒPIA
DIGITALITZADA